

Område Strategisk utveckling och stöd
Juridiska avdelningen
Linda Welzien

2022-12-21

Dnr 2022/03349

Finansdepartementet

Remiss av promemorian Bättre konsekvensutredningar (Ds 2022:22)

Fi2022/02452

Livsmedelsverket välkomnar översynen av regelverket avseende konsekvensutredningar. Livsmedelsverket är även positiv till att det sker en ambitionshöjning vad gäller kvaliteten i konsekvensutredningar och att regelverket görs mer enhetligt och överskådligt.

Livsmedelsverket tillstyrker förslaget att samla regleringen av kraven på konsekvensutredningar i en ny förordning som ersätter tidigare författningar på området. Livsmedelsverket tillstyrker även förslagen om ett ändamålsenligt stöd i form av metodutveckling, vägledning och utbildning med tydligt utpekade aktörer och ansvar. I övrigt vill Livsmedelsverket framföra följande synpunkter.

Delar av det som kommer till uttryck i promemorian återspeglas inte i förslaget till förordning om konsekvensutredning (nedan konsekvensförordningen). Detta är särskilt noterbart kring att en konsekvensutredning uttalas ska vara en helhetsbedömning av förslaget, inklusive den samhällsekonomiska nyttan av att reglerna antas, medan utformningen av förordningen är detaljinriktad. Livsmedelsverket vill framhålla att en konsekvensutredning kan visa att ett problem inte existerar eller att den största samhällsekonomiska nyttan ligger i att inte ändra befintliga regler. Detta synliggörs dock inte i förordningstexten. I förslaget till 6 § konsekvensförordningen anges att en konsekvensutredning ska stå i proportion till förslagets eller beslutets omfattning och effekter. Det är dock inte den helhetsbedömning som Livsmedelsverket anser är behövlig och utgör heller inte en begränsning av de 'ska'-krav som ställs på en konsekvensutredning enligt 8–12 §§.

Livsmedelsverket delar i princip förslaget att konsekvensförordningen även ska gälla när myndigheter ger in förslag till regeringen om nya eller ändrade regler.

Område Strategisk utveckling och stöd
Juridiska avdelningen
Linda Welzien

2022-12-21

Dnr 2022/03349

Sådana förslag kan dock röra frågor där samhällspåverkan och konsekvenser kan uppkomma inom områden långt ifrån den förslagsgivande myndighetens verksamhetsområde, vilket kan göra det svårt för myndigheten att identifiera dessa konsekvenser. Förslaget om en fullständig konsekvensutredning skulle därför kunna medföra att myndigheter övergår till att endast lyfta problem till regeringen och Regeringskansliet, istället för att samtidigt lämna förslag på lösningar.

Livsmedelsverket anser att förslaget i 4 § tydligare bör utformas så att det framgår att en konsekvensutredning i efterhand kan vara begränsad, särskilt som föreskrifter eller allmänna råd som antas i brådska skulle kunna ha sådan omfattning och effekter att konsekvensutredningen i normalfallet inte skulle kunna begränsas utifrån 6 §. Det är enligt Livsmedelsverkets mening inte rimligt att alltid göra en fullständig konsekvensutredning i efterhand. Däremot bör de konsekvenser som oundvikligen bör framkomma i samband med framtagande av beslutsunderlaget dokumenteras.

Livsmedelsverket noterar att de avgränsningar i förordningens tillämpningsområde som idag återfinns i 2 § förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning (nedan konsekvensutredningsförordningen) i förslaget omvandlas till en skrivning om när någon konsekvensutredning inte behöver tas fram, 5 § 2 st. För att lyfta fram dessa undantag föreslår Livsmedelsverket att det aktuella stycket istället blir en egen paragraf under antingen rubriken "Förordningens tillämpningsområde" eller under en egen rubrik "När en konsekvensutredning inte ska tas fram" eller liknande.

I förslagens 2 § finns en definition av allmänna råd som överensstämmer med den definition som finns i 1 § författningssamlingsförordningen (1976:725), vilket den nuvarande konsekvensutredningsförordningen hänvisar till. Livsmedelsverket ställer sig frågande till varför inte samma hänvisning fortsatt kan göras. Med denna skrivning kommer samma definition istället att finnas på två ställen i lagstiftningen. Det finns därmed en risk för framtida otydlighet vid författningsarbete för det fall bara den ena förordningen skulle komma att ändras.

Som nämnts ovan kan en konsekvensutredning visa att det problem som är tänkt att lösas med ändrade regler egentligen inte är ett problem alternativt att någon ändring av samhällsekonomiska skäl inte bör ske. Formuleringen i förslagens 7 § 1 bör av den anledningen ses över.

Område Strategisk utveckling och stöd
Juridiska avdelningen
Linda Welzien

2022-12-21

Dnr 2022/03349

Enligt Livsmedelsverket är utformningen av förslagets 8 § väl detaljerad, även om det är av godo att praxis kodifieras. Att en motivering ska lämnas om inte effekterna kan beräknas bör också gälla för övriga delar av paragrafen, inte bara för 8 § 2. Även om konsekvensutredningen ska stå i proportion till förslagets omfattning och effekter, vilka inte kan förutses innan gjord konsekvensutredning, är det rimligt med en ventil till de uppställda ´ska´-kraven i paragrafen. Det kommer vara svårt att göra samtliga beskrivningar och beräkningar som räknas upp, oavsett om metodutveckling, vägledning och utbildningar utvecklas ytterligare.

Avseende förslagets 8 § 3 ställer sig Livsmedelsverket frågande till hur det ska säkerställas att förslagets eller beslutets utformning inte medför mer långtgående kostnader eller begränsningar än vad som bedöms vara nödvändigt för att uppnå dess syfte. Det kommer vara viktigt med ytterligare vägledning om hur detta krav ska förstås.

Det föreslås inget krav på att en konsekvensutredning ska beakta hur ett förslag påverkar digitalisering inom förvaltningen. Livsmedelsverket anser att ett sådant krav bör tas med för att framhäva vikten av att tillvarata digitaliseringens möjligheter.

Livsmedelsverket anser att förslagets 11 § är ett förtydligande kring skyldigheterna i 10 § varför uppdelningen synes onödig. För det fall klagörandet om direktiv bedöms behövt, bör det kunna vara ett andra stycke i 10 §.

Vad gäller förslagets 14 § om inhämtande av regeringens medgivande anser Livsmedelsverket att skrivningen ”inte oväsentligt ökade kostnader” är otydlig. Av promemorian framgår att förslaget ska anses ha påverkan på regeringens budgetförslag. Det bör därför i förordningstexten tydligare framgå att förslaget ska anses ha denna budgetpåverkande effekt för att regeringens medgivande ska behöva inhämtas.

Livsmedelsverket finner förslaget om att ansvaret för metodutveckling, vägledning och utbildning ska flyttas till Ekonomistyrningsverket som väl avvägt. Livsmedelsverket vill framhålla att det i slutändan dock är den enskilda myndigheten som ska tillse att kompetens finns för att kunna göra tillräckliga konsekvensutredningar. Det är därför viktigt att intern kompetensutveckling prioriteras och att utvärderingar av arbetet sker löpande.

Område Strategisk utveckling och stöd
Juridiska avdelningen
Linda Welzien

2022-12-21

Dnr 2022/03349

Avslutningsvis vill Livsmedelsverket lyfta frågan om uppföljning av att myndigheter följer konsekvensförordningen. Det föreslås endast en fortsatt granskning av konsekvensutredningarna av Regelrådet. Livsmedelsverket tror dock, för att kritiken mot svenska konsekvensutredningar ska minska, att det även krävs en mer uttalad uppföljning av myndigheternas efterlevnad av konsekvensförordningen som sådan.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Annica Sohlström. I den slutliga handläggningen har medverkat chefsjuristen Elin Häggqvist och verksjuristen Linda Welzien, föredragande.